

esodál, néhány pellengérré állított alaknak, irigy vetélytársnak meg lehetne semmisíteni!

Molière kétségbevonhatatlanul a legnagyobb szellemek egyike, aki a maga nemében Shakespearevel állítható egy színvonalra. Nemcsak saját korának és nemzetének, hanem minden időknek és az egész emberiségnek nagy költője. Nemcsak első volt kortársai közül, aki a nevetéséget úgyszólván felfedezte és színpadra vitte, hanem minden sorába félre nem magyarázható, benső igazságot tudott belevinni. Mesterien egyesítette a szenvedélyek általánosságát a jellemek egyéni voltával. Alakjai mind egyéniek, jól megkülönböztethetők, fel lehet őket ezer ember között ismerni és egyúttal olyan típusok, melyek századokról-századokra élnek. És az életnek ez a megjelenítése nem egyszerű másolás; igazi költészet van benne. Molière személyei nem másolatok, hanem élő alakok. Minden pedig úgy jelenik meg előttünk, amint ő saját alkotó erejével formába önti, elébünk állítja. Úgyesen szőtt meséiben igazán cselekszenek a szereplők és nem mint bábok mozognak a színpadon.

Molièrenek minden művét a maga sajátos, derűltégében is bölcsészi világnézete ragyogja be. Olyan az ő derűltége, mint a déli nap, mely aranyos csillogással von be mindent, de itt-ott hagy árnyékos, sötét helyeket. Ezek a pontokon lép fel nála a keserűbb hangulat az emberi bűnök láttára. Hangja itt a legerősebb, itt jelentkezik nála a nevetésség, amely sebez, sőt ölni tud, itt lesz ő valósággal a gúnynak lírikusává. Itt legmélyebb megfigyelése is s talán nem maradt előtte elrejtve az emberi léleknek egyetlen rügjője sem. Mindezek pedig műveiben jutnak kifejezésre s őt az emberi lélek kicsinyes oldalainak legelső festőjévé avatják.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

A Budapesti Szemle májusi számából vettük át Vargha Gyula «Gyermekemlék» c. szép versét.

FEJTÖRŐ.

Rejtett név.

Igló, Öreg-Lak, Sopron, Temesvár, Veszprém. Ennek az öt városnévnek kezdőbetűiből egy hatodik város neve keresendő ki. (Popovits József.)

Földrajzi kérdés:

Melyik a Föld legnagyobb barlangja? Hol van és milyen hosszú? Hány csarnoka van? (Molnár Elek.)

Képrejtvény:

Megfejtési határidő 1904 július 3.

11. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Kettős számrejtvény: Arany János. Este van, este van, kiki nyugalomba. — Természetrizsi kérdés: Az imola. — Számtani kérdés: 23 az a szám. — Képrejtvény: Egy barát kevés, egy ellenség sok.

Helyesen fejtették meg: Julius Lipót, Licht Zoltán, Lőrincz Ferenc és Dezső, Hollósy Kornél, ifj. Golián Pál, Váczy Imre, ifj. Borsai Miklós, Szabó Gyula, Bezerédj Tóni, Patz Ferenc, Scholmásky Géza, Szőnyi Sándor, Goldmann József, Topscher Béla, Salamon Samu, Beer testvérek, Vértés Pál, Hegedűs Ferenc, Milutinovits Corinna, Kandel Imre, ifj. Kirner Vilmos, Markbreit Imre, Rosemberszky Ödön, Rötzer Ferenc, Havas Ernő, Kiss József, ifj. Kerner György, Szemző István, Weisz Sándor és Fülöp, Endrényi József.

A kitűzött könyvjutalmat (Gaal Mózes: Virág Palkó; díszk.) Vértés Pál főgimn. I. o. t., budapesti előfizetőnk (VII., Murányi-utca 41.) nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Több érdeklődőnek. Az «Uarda», mely olvasóinknak annyira tetszik, el fog a félév végéig tartani. Ezzel párhuzamosan más elbeszélést nem közölhetünk, mert lapunk terjedelme nem engedi meg, lévén helye a többi közlemények számára szükségünk. Emiatt hozunk az «Uarda»-ból a szokottnál hosszabb folytatásokat. Az általános érdeklődés eléggé tanuskodik arról, hogy választásunk helyes volt. — M. I. (Aszód). Intézkedtünk, hogy a lapot a vakáció két hónapjában az új címre küldje a kiadóhivatal. — T. G. (Versec). Kérdései olyanok, hogy azokra semminemű önképzőköri dolgozatban szüksége nem lehet, mivelhogy semmi összefüggésben sincs J. írói műveivel. A közlésben forgó J. életrajzokban a szükséges, főbb adatokat megtalálhatja. — H. F. 1. Bekötési táblákat az egész évfolyamhoz készített a kiadóhivatal. A bekötési táblának 1 kor. 60 fill. az ára, melyet előre kell a kiadóhivatalhoz beküldeni. 2. A Napról még lesz közleményünk.

A szünet alatt

minden tanuló kiegészíti rovar, növény és ásványgyűjteményét! Hasznos szolgálatot tesznek minden gyűjtőnek az alább felsorolt kézikönyvek, melyek útbaigazítást adnak miként kell céltudatosan gyűjteni, összeállítani és rendezni a gyűjteményt.

Rovargyűjtő. Irta Lejtényi Sándor. Ábrákkal. Ára kötve 1 kor.

Növénygyűjtő. Irta Lejtényi Sándor. Ábrákkal. Ára kötve 1 K.

Növényhatározó. Irta dr. Simonkai Lajos. A Magyarországon honos növények meghatározásához. Ára 1 kor. 80 fill.

Ásványhatározó. Irta Tőkés Lajos. Egyszerű fizikai és kémiai kísérletek alapján. 42 ábrával. Ára kötve 1 kor.

Kapható:

Lampel R. (Wodianer F. és fiai)

cs. és kir. udvari könyvkereskedésben

Budapest, VI. kerület, Andrásy-út 21. szám

és minden könyvkereskedésben.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre... 4 kor. 80 fill.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet	IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre ... 9 kor. 60 fill.	és könyvnyomda.	Kéziratokat nem adunk vissza.
Megjelenik minden vasárnap.		

UARDA.

Történeti regény. Írta Ebers György. Az ifjúság számára átdolgozta Gaal Mózes. 14

— Ne kérdezd, — könyörgött Nemu, — nem szabad neked megmondanom. Bézára, a törpék védő istenére mondom, jobb, ha még nem tudod meg.

— Elég újságot hallottam ma, — viszonzá Katuti. — Menj Anihoz s ha neked sikerül Paakert egészen a kezébe adnod, akkor... akkor... mit is tudnék még elajándékozni... akkor én halás leszek s ha elértük célunkat, visszaadom neked a szabadságodat és gazdaggá teszlek.

Nemu megcsókolta Katuti ruháját s kérdésként:

— Mi legyen az a mi célunk?

— Tudod, hogy mire tör Ani, — viszonzá az özvegy. — én a magam számára csak egyet kívánok.

— Mit?

— Hogy Paakert lássam a Ména helyén.

— Akkor hát a mi kívánságunk egy, — mondá a törpe és eltávozott az oszlopesarnokból.

Katuti utána nézett s magában mondá:

— Meg kell lennie; mert ha minden úgy marad, mint most vagyon s Ména haza jön, számonkéri tőlem... nem, nem, ennek nem szabad megtörténnie!

XX.

Megint a boszorkánynál.

Nemu a helytartóhoz sietett. Jó hosszú ideig tartott a titkos kihallgatás. A törpe elmondott mindent, amit Paakerről tudott, a nagy titokra vonatkozólag pedig kijelentette, hogy annak a

birtokában Hekt, az ő anyja vagyon s hajlandó Anival közölni, ha a Ramzesz-féle szabadságlevelet a számára újra kiállítják.

Ani mindenbe beleegyezett s a törpe elisietett, hogy minél előbb megvigye anyjának az örvendetes hírt, no meg hogy az eddig történekről is beszámoljon neki.

Gyalog kellett mennie, mert számára megdöglött, Katutitól pedig helyébe másikat nem kapott. Bizony nagyon elfáradt, mire anyja barlangjához érkezett.

Lekuporodott melléje.

— Tele vagy porral s alig tudsz szuszogni, talán csak nem jöttél gyalog?

— Szamaram megdöglött s pénzem nincs, hogy mást vegyek.

— Hm, így kezdődik a fényes jövő, melyről múltkor meséltél? — vihogott a boszorkány. — No, mi történt?

— Paaker megmentett minket — viszonzá a törpe — s most jövök a helytartótól. Titkos beszédem volt veled.

— Nos?

— Megújítatja a szabadságlevelet, ha kezébe adod Paakert.

— Jól van, jól. Szeretném, ha személyesen fáradna hozzám; természetesen álöltözetben; volna még —

— Nincs bátorsága s oktan dolog volna, ha ilyesmit tanácsolnék neki.

— Hm! — dörmögte a szipirtó, — lehet, hogy igazad van; no, majd meglátjuk... majd meglátjuk. Mi történt ezenkívül?

— A helytartó serege megverte az aethiöpokat. Gazdag zsákmánnyal közelednek Thébéhez.

— Azzal fogják a parthiveket összevárosolni, — dörmögte Hekt. — Helyes, helyes.

— Paaker köszörüli a kardját. Nem adnék egy fületlen gombot az uram életéért.

— Láttá Paaker újra Néfertet?

— Nagyon különös dolog történt, — mondá a törpe s elmesélte híven, pontosan mindazt, aminek az oszlopcsarnokban fültanúja volt. A boszorkány feszült figyelemmel hallgatta végig s aztán megjegyzé:

— Lám, lám! Valami rendkívüli is történik még ezen a világon! Pedig minden annyira hétköznapi ami a palotákban és kunyhókban történik! Az anyák mind majmok, megengedik, hogy gyermekeik holtra kínozzák őket; a feleségek boldogok, ha valami rosszat hallanak hitvestársaikról. De a te úrnőd, no hát azok kivételek!

Tünődve nézett a földre s azután így folytató:

— Alapjában véve könnyen meg lehet ezt is magyarázni. Egyszer elmeséltem neked, hogy gyönyörű látvány a te két asszonyod egymás mellett, ha valamely ünnepre mennek. Katuti — amint mondád — nagy gondot fordít arra, hogy ruhájának a színe, a hajába tűzött virág mind összhangzó legyen. Ilyen alkalmakkor kinek készül el előbb a ruhája?

— Mindig a Katutié; bizonyos színekhez makacsul ragaszkodik, — felelte buzgón Nemu.

— No lásd, — vigyorgott a boszorkány, — így kell ennek lennie. Ez az anya mindig magára gondol előbb s gondol arra, amit el akar éni. Célja nagyon merész s ő hajlandó volna minden, még leánya boldogságát is feláldozni, csak hogy célját elérhesse. Paakert a nyakára küldi Ménának s akármely szörnyeteghez oda erőltetné feleségül a leányát, ha nagyravágyó terveit ezáltal könnyebben megvalósíthatná.

— De Néfert? — kérde a törpe. — Láttad volna csak. A kis galambból valóságos oroszlán lett.

— Azért, mert Ménát szereti, — felelte Hekt. — És ezer közül egy akad, aki úgy szereti, mint Néfert. Ismerem ezt az érzelmet, valamikor régen . . . igen, igen! Különbösen ostobaság ez is, minden ostobaság . . . Meghalt már régen s ha élne, az is mindegy volna. Nesze pénz, ne menj gyalog haza. Nekem még dolgom van.

— Mi dolgod van? — kérde kíváncsian a törpe.

— A kis Uarda, tudod, maholnap meggyógyul. Az apja részeges, a nagyapja koldús. Igen szép leány, esetleg pénzért ideadnák neked. Csinálnék belőle táncosnét . . .

— Nem szabad tenned! — tiltakozott sáppadt arccal Nemu.

— Miért ne? Szép jövedelmet hajtana!

— Mert én megtiltom, — suttogetta Nemu rekedt hangon.

— No nézze meg az ember! Te Néfert szeretnél lenni s nekem szántad a Katuti szerepét! No de beszéljünk komolyan. Talán feleségül szeretnéd venni?

— Úgy van! — felelte Nemu. — Ha mi elérjük a célunkat, Katuti szabadon bocsát engem, gazdaggá tesz. Megvásárolom Pinemtől Uardát s feleségül veszem. A törvényszék közelében házat veszek s a panaszosoknak illő díjért jó tanácsokat adok, mint a püpos Sent, aki a maga fogatán jár.

— Hm! — mondá a boszorkány. — Egészen pompás dolog volna, de talán már elkéstél attól; Uarda lázas álmaiban Pentaurról, a Szeti-ház szép papjáról beszélt, aki a paraszkhitéakat gyakrabban meglátogatta. Gyönyörű egy férfiú, azt mondják, hogy egy kertésznek a fia, Pentaurnak hívják.

— Pentaur? — kérde a törpe. — Pentaur? Olyan a büszke arca és alakja, mint a meghalt moharé. Nagyratörő lélek, de büszke fejét megálázzák . . . nemsokára nyakát szegik.

— Annál jobb, — vágott közbe a szipirtyó. — Uarda éppen neked való feleség volna, jó, szerény s az ember nem tudhatja —

— Mit? — kérde a törpe.

— Hogy ki lehetett az anyja. Nem egyiptomi nő volt. Egy ékszeret találtak nála, idegen írás van azon. Meg kell majd a hadifoglyoknak mutatnod, ha Uardát elveszed feleségül, azok el fogják olvasni. Előkelő házból származott, az bizonyos. Ne kacagj, ostoba! Én az ilyesmihez jobban értek, mint te. Ezer csecsemőt hoztak már hozzám s ha rongyokba volt is burkolva, megismertem az előkelők meg a szegények gyermekét. A láb alkata meg egyéb jelek elárulják. Nem bánom, hát Uardát neked szánom én is. Ha valami újságot hallasz, tudasd velem!

XXI.

Az igazi barátinó.

Mikor Nemu anyjától haza érkezett, sem Katutit, sem Néfertet nem találta otthon.

Katuti előbb a templomba ment, onnan pedig a városba, Néfertet valami ellenállhatatlan erő Bent-Anat hercegnőhöz vitte.

A királyi család az óriási palotának abban a részében lakott, mely a Nilusra nézett.

A Fáraó palotája mellett elevező hajós szeme előtt fényes, de egyúttal kedves látványként terült el az a kertek között; óriási méretei arányosan tagoltak voltak és a változatos formák tetszettek a szemnek.

A középső nagy épülethez, melyben a dísztermek voltak, jobbról is, balról is arányosan három-három szárnyépület csatlakozott; oszloposorok és hidak kötötték össze ezeket a szárnyépületeket a középsővel, csatornák vezették mindenüvé a kertek öntözésére való vizet; így a palota olybá tűnt fel, mintha szigeteken épült volna. A palota a Nilus sarából készült téglából és faragott fából készült, ugyanebből az anyagból volt a fal is, mely a palotát minden oldalról övezte. A palotába több magas kapun át lehetett bejutni.

A falakat, az oszlopokat, a nyitott erkélyeket, az oszlopcsarnokokat, sőt még a fedeleket is tarka festmények ékesítették; a kapuk mellett magas árbócok állottak, melyekre, ha a király otthon volt, felhúzták a zászlókat. A főépülettől jobbra volt az az épület, melyben a királyi család női tagjai laktak, ezzel kapcsolatban nyúltak el beláthatatlan hosszúságban a különféle raktárak, kamrák, a középső épület mögött a palota-örség tanyázott s a királyi kincstár volt. A bal felé eső szárnyépületben az udvari hivatalnokok laktak; itt voltak a szolgák lakoszobái, az uralkodó lovai és kocsjai elhelyezve.

Ramzesz palotájában, bár az uralkodó nem volt otthon, élénk sürgés-forgás uralkodott. Száz kertész öntözte a kertek ültetvényeit, a gyp-pázsitot, a virággyakat, a bokrokat és fákat. Az örség járt-kelt; lovakat fogtak ki és be a kocsikba; az asszony-házban jártak-keltek a rab-szolgálók, udvari emberek, a papok.

Néfertet a királyi palotának ebben a szárnyában mindenki jól ismerte. A kapúőrök tisztelettel meghajlottak előtte, mikor gyaloghintójából leszállott, a testőrök tisztelegtek, egy kamarás kísérelül hozzácsatlakozott, a főszertármester maga jelentette be Ramzesz legkedvesebb leányánál.

Bent-Anat a szárnyépület első emeletén lakott, legközelebb a Fáraó házához. Míg a királyné, Bent-Anat anyja élt, ő lakott itt, halála után Bent-Anat foglalta el s atyja örvendett, hogy legidősebb leánya az ő közelében lehet.

A tágas terem, melyben Bent-Anat Néfertet

fogadta, a folyamra nézett. Nagy, nyitott erkélye volt, melynek aranyozott rézkarfáira futórózsák füzére kapaszkodott.

Néfert szobája sokkal cifrább volt, mint a Bent-Anaté. Anyja és Ména ezer apró dísz tárggyal lepték őt meg. Az ő szobájának falait ezüsttel áttört égszínkék szíriai brokát borította, székeit meg heverő pamlagát aethióp asszonyok által madártollakból készített szövet takarta, olyan volt, mint egy tarka madárnak a melle. Az isten-nők és istenek szobrai maszkatból, utánzott smaragdból, lapis lazulisból, malachitból, agátból és arannyal kirakott bronzból készültek.

KEBLÉRE SZORÍTOTTA NÉFERTET.

Öltöző-asztalkáján egész rakás illatos kenőcs volt csinos tégelyekben, melyek elefántesontból, ébenfából valának izléssel faragva. Minden izléses, finom, egészen hozzáillő Néfert egyéniségéhez.

Bent-Anat lakása is illett az egyéniségéhez.

Magasak és szellősek voltak a szobák. Drágák, de egyszerűek bennök a butorok. A falak alúl fehér és violaszínű majolika-téglákkal voltak kirakva. Csinos elrendezésben izléses formákat ábrázoltak. Feljebb sötétzöld saisi szövet borította a falakat; ugyanez a szövet volt a falak mellett elhelyezett hosszú pamlagon.

A terem közepén nagy asztal állott, körülötte különféle alakú nádszékek; a terem tele volt gondosan ápolt és szépen elrendezett virág-csoportokkal, ritka fajta és igen szép példány mindenik.

Bent-Anat a levegőt és világosságot mindenkifelett szerette.

Az ablak- és ajtó-függönyöket csak akkor vonták össze, ha a nap túlságos erővel tüzött le, holott Néfert szobáiban állandóan félhomálynak kellett lenni.

A hercegnő igen nyájasan fogadta Ména feleségét. Elejébe ment, megcirógatta állát, megcsókolta finom, keskeny homlokát.

— Te édes portéka! Hát eljöttél egyszer úgy is, hogy nem kellett hivatnom téged. Ez az első eset, mióta a férfiak táborba szálltak. Ha Ramzesz leánya hivat, ez parancs, teljesíteni kell, de önként . . .

Néfert nagy, könyvtől nedves szemeit kéroleg függesztette a hercegnőre. Bent-Anat nem folytatta tovább a szemrehányást, hanem megragadta Néfertnek mindkét kezét s így kiáltott fel:

— Tudod-e, hogy kinek kellett éppen ilyen szemének lennie, mint a tied? Annak az istennek, akinek a könyvei nyomban virágokká változtak.

— Szeretném, ha szemeimet örökre lecsukhatnám, — mondá szomorúan, — olyan végtelenül boldogtalan vagyok. — És két nehéz könyvesebb gördült ki a két szeméből.

— Mi a bajod, kedves gyermekem? — kérde a heregnő részvéttel és keblére szorította Néfertet.

Néfert a teremben levő udvari emberekre nézett; Bent-Anat megértette s rögtön intézkedett, hogy magukra maradjanak. Mikor egyedül voltak, így szólott:

— Most beszélhetsz! Mi rágódik a lelken? Mit keres a kinnak ez a vonása a te szép gyermekarcodon? Beszélj! Meg foglak vigasztalni, hogy újra az én csicsérgő, gondot nem ismerő madárkám légy!

— A te madárkád! — ismétlé Néfert s a kedvetlenségnek egy villama szökkent ki szeméből. — Igazad van, hogy annak nevezet; nem vagyok más névre érdemes, hiszen mióta élek, egyebet sem tettem, mint kedvem telt abban, ha játékszere voltam az enyéimnek!

— Néfert, nem ismerlek reád! — kiáltott fel csodálkozva Bent-Anat. — Hol van az én szelid, kedves álmodozóm?

— Úgy van, aludtam eddig és álmodoztam, mindig csak álmodoztam, mígnem Ména felkeltett álomból és ha ő engem elhagy, megint erőtesz rajtam az álom. Két teljes esztendeje már, hogy alszom, de most felriasztottak vadul,

kegyetlenül és soha többé vissza nem jönnek álmaim, nyugalmam . . .

Így szólott és szeme hullatta, egymásután hullatta a fájó könyveket.

Bent-Anatnak úgy fájtak e szavak s úgy fájtak e könyvek, mintha Néfert az ő édes gyermeke lett volna. Szeretettel vonta maga mellé a pamlagra Néfertet s addig nem hagyott békét neki, míg mindazt el nem mesélte, mi a szívére nehezedett.

Katuti leánya úgy járt az utóbbi órákban, mint egy vakon-született, aki váratlanul a látás nagy adományában részesül. Látja a nap fényét, a változatos és különféle alakú teremtményeket, de a nap fénye elvakítja s az a sokféle alak, melyek eddig csak sejtelmesen éltek a lelkében, a nyers valóságban aggasztják és kínos érzéssel töltik el. Ma jutott először az eszébe, hogy miért uralkodik az ő férje házában anyja és nem ő, hiszen mindenki őt nevezi a ház asszonyának. Erre a kérdésre ő maga megadta a feleletet: «Azért, mert Ména tégedet nem tart olyan nőnek, aki gondolkozni és cselekedni tud.» Gyakran nevezte ő «rózsá»-jának s Néfert érezte, hogy valóban nem ér többet mint holmi virág, mely nő, elvirul és tarka szirmaival gyönyörködteti a szemet.

— Anyám — mondá Bent-Anatnak — bizonyára szeret engem, de férjem vagyonával rosszul gazdálkodott, nagyon rosszul. Én élnetetlen pedig aludtam és álmodoztam Ménáról s nem láttam, nem hallottam, hogy mi történik az ő vagyonával, amely tulajdonképpen az enyém is. Anyám most fél attól, hogy Ména eljön s megtudja, hogy mi történt, akitől pedig félünk, azt nem szeretjük s akit nem szeretünk, arról szívesen mondunk rosszat. Azt mondja, hogy Ménának a szíve tölem elfordult, pedig ez nem igaz, ez rágalom, hazugság és én nem tudok anyámnak a szeme közé nézni ezóta, mert gyalázta azt, aki nekem az éltető levegőm, a vérem, a mindenem, mert az én szeretetemet férjem iránt végtelen.

Bent-Anat figyelmesen végig hallgatta. Egy ideig némán ült mellette a pamlagon. Azután így szólott:

— Menjünk ki az erkélyre! Ott majd elmond neked azt, hogy mi az én véleményem. Talán az Isten jó tanácsot is sugall. Szeretlek téged, ismerlek egészen: bölcs ugyan nem vagyok, de szemem jól lát, kezem pedig tetterre kész. Kapaszkodj belé s jér ki az erkélyre!

Este volt. A folyam felől üde szellő fújdogált. A nap forróságát az estének hús lehellete váltotta fel. A királyi palota épületei hosszú árnyéket vetettek s a Niluson egy csomó bárka, csolnak úszkált. A Nekropoliszból jöttek haza a halottakat látogatók. A Nilus pedig méltósággal teljesen hömpölygött észak felé.

Jobbra-balra kertek öveztek őket, az erkély karfájára rózsák kúsztak fel, az épületek közé vezetett folyócskákon hattyúk úszkáltak, itt-ott üde pázsit, virágok gyönyörű csoportjai. A fák levelein csillogott a vízsepp, mert a szorgos kertészek csak imént öntözték meg.

Az erkélyről át lehetett a Nekropoliszba is látni. Amott volt a szfinkszek hosszú sora, aztán a különböző templomok: a Szeti-ház, a Hatsepsu temploma, távolabb a balzsamozók házikói hosszú-hosszú sorban. A háttérben emelkedtek a kopár lybiai hegyek, tele sir-üregekkel, odúkkal, ezek mögöttivalakban a király-sírok.

A nők hallgatva néztek nyugat felé.

A nap éppen a látóhatár szélére, az ég peremére érkezett. Most tűnt el a hegyek mögött, az eget bearanyozta, olyan volt, mint az égő rubint és olvadó gránát és amethiszt. A templomokban megcsendültek az esti zsolozsmák. A két jó barát nő térdre borult. Fejükét a rózsák közé hajtották és szívök mélyéből imádkoztak.

Mire fejüket fölemelték, köröskörül kiterítette már fátyolát az éjszaka, mert az esti szürkület nagyon rövid ideig tart Thébében. Itt-ott röpködött még az égen egy-egy rózsaszínű felhőfoszlány, de mind sötétebb és sötétebb lön az is, — nemsokára feltűnt az esti csillag.

— Én olyan jól érzem magam, — mondá megkönnyebbülten lélegezve Bent-Anat. — A te lelkedbe is visszatért a béke?

Néfert a fejét rázta.

A hercegnő maga mellé ültette s így szólott hozzá:

— Szegény sziveden sebet ütöttek. Múltadba keserűséget csepegtettek s a jövődtől félsz. Hadd legyenek őszinte, még úgy is, ha neked fájni fog. Te beteg vagy s én téged szeretnék meggyógyítani. Hallgatsz reám?

— Beszélj csak! — mondá Néfert.

— Beszélni én nem tudok, de cselekedni igen; tudom, hogy mi a te bajod s azért hiszem, hogy segíteni tudok rajtad. Te szereted a férjedet; őt a kötelesség szólította el tőled, elhagyatottnak, egyedülvalónak érezted magad. Ez nagyon természetes! De lásd, azok is, akiket én

szeretek: atyám és fivérem, táborba szállottak; anyám rég meghalt, az a nemes hölgy, akit atyám társalkodónőül és anyám helyettesül mellém rendelt, néhány héttel ezelőtt meghalt. Nézd ezt a félig üres várost: ez az én házam. Ki mondhatja több joggal te-e vagy én, hogy elhagyatott?

— Én, — mondá Néfert. — Mert nincs elhagyatottabb teremtés, mint a feleség, aki férjétől távol szívében emésztődik.

— Ámde te bizol Ména szerelmében? — kérde Bent-Anat.

Néfert szívére szorította kezét s bölintott.

— Haza fog jönni s vele visszatér házatokba a boldogság!

— Remélem, — felelte halkán Néfert.

— Akinek pedig remény van a szívében, azé a jövőnek boldogsága. Mondd: cseréltél volna-e az istennel, míg Ména melletted volt? Nem. Nos hát, akkor te nagyon gazdag vagy, mert az édes múltra való visszaemlékezés is boldogít. Mi is a jelen? Míg beszélünk, elmúlik. Kérdelek tőled: minő boldog emlékek néznek reám a múltból s mikre számíthatok én a jövőben?

— Te nem szeretsz, — mondá Néfert. — Olyan vagy, mint a hideg, fényes hold, mely halad a maga útján tántoríthatatlanul. A legnagyobb boldogság nem lett osztályrészedé, de a keserű fájdalmat sem ismered.

A hercegnő hosszú ideig gondolkozva nézett maga elé, majd barátójére nézve megszólalt: — Tévedsz! Én szeretek!

Néfert újjongva kiáltott fel:

— Szeretsz? Hála legyen a Hathoroknak, hogy valahára szívedet megmozdították!

Bent-Anat megcsókolta Néfert homlokát s így folytatta:

— Hogy tudsz te emiatt lelkesedni! Milyen beszédessé váltál! Tudom, hogy elhallgatnád reggelig is, ha a szívem érzéséről mesélnék. Szívedben a rokon-húrok együtt rezegnek az enyémmel. De most nem ez az én céloim. Hallgass ide! Én is olyan elhagyatott vagyok, mint te; érzelmemben én is olyan boldog vagyok, mint te. A Szeti-házból fenyegető felhők gyülekeznek fejem fölé és én még sem csüggedek, nem vesztetem el bátorságomat, nem hagy el az életkedv. Miben leled ennek a magyarázatát?

— Abban, hogy merőben ellenkező a természetünk.

— Meglehet, — viszonzá Bent-Anat, — de mindketten fiatalok vagyunk, mindketten nők és

a jót akarjuk. Az én anyám igen korán halt meg. Senki sem vezetett; már akkor engedelmeskedtek nekem, mikor még a legnagyobb szükségem lett volna vezetésre. Téged anyád nevelt, felcicomázott, mint egy játékabát, engedte, hogy játszódjál és álmodozzál. Ekkor jött Ména és feleségül vett. Négy éve már annak; férjedet a kötelesség nagyjából távol tartotta családi tűzhelyétől; anyád volt a ház feje, te pedig tovább álmodoztál a férjedről, semmit sem tettél, mint álmodoztál. Olyan volt a szeretetted férjed iránt, mint az a futó rózsza, mely erkélyem oldalát sűrűen borítja; ha azonban nem lett volna a kertész ollója, kése, amely időről-időre megnyegeti, vadon felburjánzott volna, elfedné előlem a napnak a fényét, szép sem volna, hasznos sem volna. Ilyen a te szerelmed férjed iránt. Ez nem bűn, de erény sem; a hibás nem te vagy; azoknak, akiknek kertészeivé kellett volna lenniök, nem volt rá gondjuk; nem vették észre, talán nem is akarták észrevenni. Lásd, Néfert, én is míg gyermek voltam, azt tettem, ami nekem tetszett. Az álmodozáshoz nem volt soha kedvem, versenyt pajkoskodtam a fiútestvéreimmel: lovagoltam, solymásztam. Sokszor mondták, hogy fiúnak kellett volna születnem. Én is szerettem volna inkább fiú lenni, mint leány.

— Én soha sem, — mondá halkán Néfert.

— Tizenöt éves koromban nagyon elégedetlen voltam, pedig mindenütt szeretet és jószág vett körül. Ezelőtt négy évvel történt, hogy apám sakkozni hívott. Apám egyike a legügyesebb játzóknak, de aznap szórakozott lehetett s én kétszer egymásután megvertem. Gyerekes örömszállott meg, felugrottam s megcsókolva szép fejét, így újjongtam: «A felséges istent, a hőst, ki sarkával idegen népeket tipor le, legyőzte egy leány.» Apám szelíden mosolygott s megjegyzé: «Az istennők is gyakran okosabban cselekszenek, mint az istenek. A hadi dicsőségnek is Necheb az istennője.» Azután még komolyabbá vált az arca s így folytatá: «Gyermekem, az emberek istennek neveznek engem, de én csak abban az egyben érzem magam istenhez hasonlónak, hogy minden időben megvan bennem az a törekvés, hogy a legnagyobb mértékben hasznossá váljak.» Ezek a szavak úgy hullottak a szívembe, mint a vetőmagvak. Most már érzem, hogy mi hiányzik bennem. Apám néhány héttel utóbb a táborba vonult százezer emberével, én pedig elhatároztam, hogy isteni atyám-

hoz méltó fogok lenni, igyekszem, hogy a magam körében hasznos legyek. Te tudod, hogy minő élet foly a mi házuknál. Naponta háromszáz leány fon, tiszta vásznat szőnek ebből; kötést készitünk a csatában megsebesült harcosok számára; az öreg asszonyok és gyermekek gyógyító füveket szednek az orvosok utasításai szerint; nem készitünk a konyhában fényes lakomákat, hanem gyümölcsöket főzünk be azok számára, akik idegen földön küzdenek; húst sózunk be és szárítunk a hadsereg számára, akik a pusztai vidékeken nehezen juthatnak élelmiszerekhez. Boros pincéinket kiürítjük, korsókba töltjük s elküldjük a táborba, hogy italuk legyen a mi hőseinknek. És mindezt én intézem; van munkám és gondom elég. A munka elfáraszt, álmodozásra nem jut időm, de éjjel fölkeres az üdítő álmom, mely megerősít. Mily édes nekem az a tudat, hogy valami hasznosat cselekszem, hogy dicső atyám nyomdokain haladok. És ha a király reám gondol, tudom, hogy örvendő gyermekem munkálkodásának. Eddig van, Néfert. Ezt akartam neked elmesélni. Még csak egyet teszek hozzá: Kérlek, szegődjél hozzám, légy te is tevékeny, tedd magad hasznossá; kényszerítsd Ménát, hogy ne csak szeressen, hanem büszke is legyen reád, mikor eszébe jutsz.

Néfert nyakába borult a hercegnőnek és sirt, mint egy gyermek. Végül erőt vett ellágyulásán és esdve mondá:

— Légy mesterem, taníts meg arra, hogy hasznossá váljak én is!

— Tudtam, hogy csak vezetőre van szükséged! Menj most haza anyádhoz, mert már későre jár az idő, légy iránta nyájas, így parancsolják az istenek. Holnap reggel meglátogatlak titeket s kérni fogom Katutit, hogy adjon téged mellém a meghalt barátnőm helyébe. Holnapután átköltözzöl a királyi palotába s megkezdjük a munkát. Legyen ez az óra áldott!

XXII.

A próféta szíve.

Ezalatt Nebszekht a paraszkhita konyhájában várakozott az öregre. Izgatott volt. Majd feltette őt, majd egészen megfélekedett a veszélyről, melybe az öreget ő sodorta s nem gondolt egyébre, csak arra, hogy régi óhajta valahára teljesedni fog s ő az emberi szív szerkezetét kitanulmányozhatja.

Órák hosszáig ült némán a beteg mellett. Csak ketten voltak a paraszkhita konyhájában,

mert az apát, a nagyanyát és az öreget a mindennapi kenyér a szokott munkára kényszerítette.

Az apa hadifoglyokat kísért Hermonthisba; a nagyanya a Nekropolisban a halottakat siratta haját tépve és homlokát nilusi iszappal bekenve.

Uarda még mindig az udvaron feküdt, pedig a nap már hanyatlóban volt.

Halvány és kimerült volt.

Ha Nebszekht olykor-olykor odament hozzá, hogy érütését megfigyelje, vagy egy-két szót szöjjön hozzá, a beteg elfordította a fejét.

Mikor a nap a hegyek mögött eltűnt, Nebszekht odament ismét a beteghez, föléje hajolt s mondá:

— Hüvös kezd lenni; ne vigyelek be a házba?

— Hagyj itt! — mondá bosszankodva. — Nem fádom; menj távolabb innen! Nem vagyok már beteg; egyedül is be tudnék menni, de nagy szüleim nemsokára haza érkeznek.

Nebszekht magára hagyta; távolabb leült egy tyúk-kosárra s dadogva kérdezte:

— Még tovább menjek?

— Amint tetszik.

— Nem vagy nyájas hozzám, — mondá szomorúan.

— Mindig reám nézel, — viszonzá Uarda, — ez engem bosszant. Aztán nagyon nyugtalan is vagyok. Nagyapám ma reggel egészen más volt, mint rendszeren. A halálról beszélt s azt is mondta, hogy igen nagy árát szabták az én meggyógyulásomnak. Arra kért engem, hogy ne feledkezzem meg róla; olyan izgatott, olyan különös volt. Hol maradhat olyan sokáig? Szeretném, ha már itthon volna.

És Uarda elkezdett csendesen sírni. Nebszekhtet kimondhatatlan aggodalom szállotta meg a paraszkhita miatt. Fájt a szívének, hogy kötelességének teljesítéséért egy emberéletet kívánt jutalmul. Ismerte a törvényt s tudta, hogy a paraszkhitának ki kell ürítenie a mérgegpoharat, ha napvilágra jön a szivrablás.

Besötétedett. Uarda nem sirt már s kérdezte az orvostól:

— Talán bement a városba, hogy azt a sok pénzt, melyet te, vagy a templomod az orvoságért követel, kölcsön kérje? De hiszen itt a hercegnő karperece s apámnak félig telt erszénye, no meg a pénz, melyet nagyanyám két év óta szerzett a halottak elsiratásával. Ezek együttvéve sem elég netek?

A leány hangja szemrehányó és keserű volt. Nebszekht nem válaszolt semmit. Érezte, hogy amit ő követelt, az sokkal több volt minden pénznél. Mikor pedig a sakálok a környéken ordítani kezdettek, az orvosnak eszébe jutottak Pentaur intő szavai. Néhány szurok-darabot meggyújtott s tűnődött magában. Hátha az öreg nem tér többé vissza! Ha Uarda egyedül, gyámol nélkül marad? Kalandos terve, melyre már előbb gondolt, kezdett a lelkében mind határozottabb alakot öltetni. Nos hát beáll a balzsamozók és hulla-elkészítők közé. Bizonyára nem fogják őt, a kiváló orvost visszautasítani. És elveszi feleségül Uardát, az emberi társadalommal nem törődve, csupán tanulmányainak fog élni. Neki nem kell sem az élet kényelme, sem ember-társainak elismerése, sem a társadalmi állás!

«MÉG TOVÁBB MENJEK?»

A rögös úton gyorsabb lesz az ő előhaladása, mint a kényelmesen eltaposott, előre egyengetett úton; ő arra a tudásra törekszik, mely nem keresi a piacot, amely önmagában elég a léleknek. A Szeti-házhoz sem fűzte semmi. Napokig nem mosdott, nem borotválkozott, ruháját elhanyagolta, félig elvadult már, mintha a balzsamozók megvetett osztályához tartoznék. Ez a sülyedés különös varázssal volt reá, mert érezte, hogy most már a származás sem választja őt el Uardától.

— Nem hallottál semmit? — kérdezte hirtelen a leány.

Az orvos hallgatott. Kutyák ugattak a völgyben s néhány perc múlva a vén paraszkhita megjelent a küszöbön feleségével.

— Milyen későn jöttök, — panaszkodott Uarda, — nagyon aggódtam miattatok.

— Hiszen nem voltál egyedül, — mondá a nagyanya s bement a konyhába, hogy a szerény

vacsorát elkészítse. A nagyapa letérdelt Uarda mellé és gyöngéd szeretettel, de bizonyos tisztelettel, mintha nem is volna egy vérből való, dédelgette.

Azután felállott s átadta Nebszekhtnek a vászonzacskót.

— Benne van a szív, — súgta fülébe, — vedd ki belőle, a zacskót pedig add vissza, mert szükségem van rá.

Nebszekhtnek minden tagja remegett. Átvette a zacskót, kinyitotta s a szívet kivette belőle s elrejtette a kis ládikába, hol műszereit szokta tartani. Izgatottan húzta ki kebeléből az írást s odaadta a paraszkhitanak:

— Itt a bizonyítvány! Ez tanúságot tesz arról, hogy ártatlan vagy. Ne félj semmitől. Örökségemet öcsém gondozta. Tíz év óta egy fillért sem költöttem el a jövedelemből. Neked

«NEM KELL A PÉNZED!»

adom mind s a feleségeddel gondtalan életed lesz.

A paraszkhita átvette az írást s végig hallgatta szó nélkül az orvos szavait. Azután így szólott:

— Nem kell a pénzed, a mi számadásunk tiszta. Ha ugyan — tevé hozzá keserűen — meggyógyúl Uarda.

— Félig már egészséges, — dadogta az orvos. — Mi... miért nem fogadod el ajándékul —

— Mert én soha senkitől sem kértem kölcsön semmit, nem is koldultam, — vágott közbe a paraszkhita — s nem akarnám ezt a mesterséget vén koromra megtanulni. Életet életért; de amit ma tettem, azt Ramzesz sem tudná minden kincsével megfizetni.

Nebszekht zavartan nézett a földre. Nem tudta, mit válaszoljon.

(Folytatása következik.)

SZOKRÁTESZ.

A nap bibort küld már az égre,
De nékem ez alkonyt jelent.
Sorsomon a törvény pecsétje
S hazám, Athén törvénye szent.
És bár szívtől sugárzik arcod,
Bár ajkadról a szeretet,
Mint üdítő forrás patakzott —
Hagyj, Kriton, nem megyek veled.

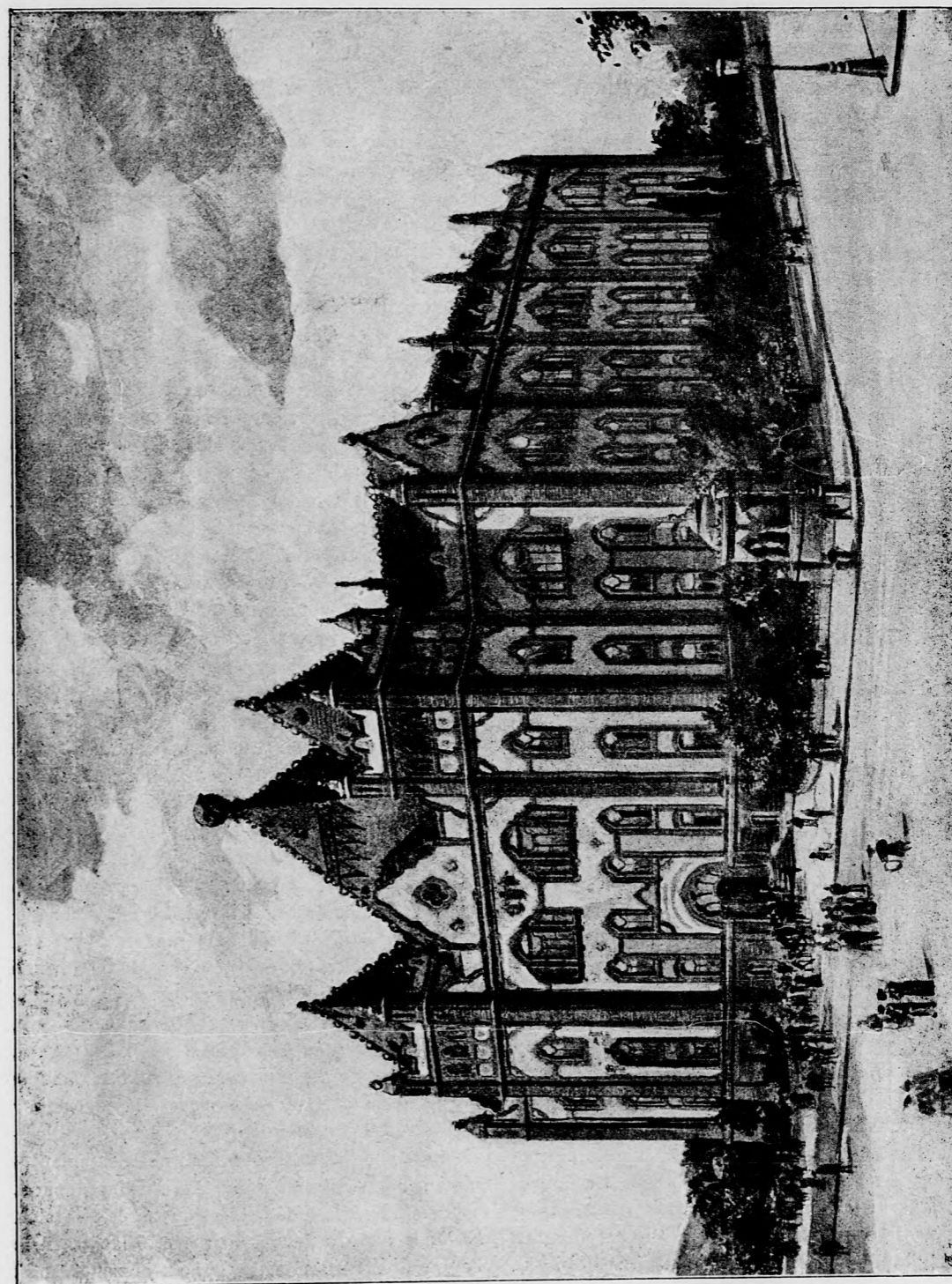
Hát nincs bennem földi okosság,
Nincs mindennapi józan ész;
Testemre a halált kimondták,
Testem mindig halálra kész.
Nem félem az örök nyugalmat
És nem az örök életet,
Pedig a halál mást nem adhat —
Hagyj, Kriton, nem megyek veled.

Az igazság volt céloom egyre,
Nem a múltó, hitvány javak,
Dicső, nagy eszmékért epedve,
Nem érdekelt a rút anyag.
Ám adják át az anyaföldnek
Ez omlatag portömeget,
Soha senki engem nem öl meg —
Hagyj, Kriton, nem megyek veled.

A magasztos, nagyróptü lélek
Súlyos gyötrelmek otthona,
Nem bántják apró szenvedélyek,
Jutalma mártír-korona.
A földi öröm őt lehúzza,
Önérdeket azért feled
És lesz hitének vértanúja —
Hagyj, Kriton, nem megyek veled.

Kit egy nagy gondolat emel föl,
Eget és földet rengető,
Kibontakozik az a testből,
Maga a szárnyas lélek ő.
Rajta a test csupán csak öltöny,
Mit, hogyha kell, rögtön levet.
Én küldetésemet betöltöm —
Hagyj, Kriton, nem megyek veled.

A jólét ellenzésre unszol,
Míg pártot vonz a szenvedés.
Életre kél és hódít újból
A nagy eszme, mely vérbe vész.

A MAGYAR KIRÁLYI FÖLDTANI INTÉZET PALOTÁJA BUDAPESTEN.

Útján a világhaladásnak
Az egyének a kövezet.
A rosszak sirt maguknak ásnak —
Hagyj, Kriton, nem megyek veled.

Várom a mérget rendületlen . . .
Te meg nem értesz, Kritonom,
De valami azt mondja bennem:
Sok követőm lesz egykoron.
Kezdője én egy hosszú sornak,
Fölvetem büszkén fejemet,
Míg bösz vádlóim ordítanak —
Hagyj, Kriton, nem megyek veled.

Bródy Mihály.

JÓKAI ÍRÓI EGYÉNISÉGE.

Irta Solymossy Sándor dr.

Majd a kurucidők daliás korszakai tűnnek fel. «Szeretve mind a vérpadig» Ocskay László áru-lása története, «Löseai fehér asszony» az András-syak viselt dolgait, valamint egy XVII. századi kisvárosi élet változatos képeit, céhek versengéseit, tanácsulések viharait tárgyalja. «Rákóczi fia» címűben végre a rodostói bujdosókról szól, valamint kimutatja, hogy mennyire nem érti a más légkörben nevelt fiatal Rákóczi az öreg bujdosók szívfájdalmát, honvágyát, gyöttrő száműzetésüket. A francia forradalom idejéből való, de magyar talajon játszó regénye a «Névtelen vár», ebben is hazafias küldetést teljesít, midőn levéltári adatok alapján, segítségül véve Kisfaludy Sándor inszurrekcionális feljegyzéseit, más színben tünteti fel a Napoleon ellen kivonult nemesi felkelés csatáit és gyászos vereségét, mint ahogy addig a közvélemény tudott róla. «Rab Ráby» a régi megyei börtönrendszernek s a latinos táblabíróvilágnak részletes ismertetése. Az elnyomatás és újjraébredés korának van szentelve két légrészletebb műve: «Magyar nábob» és «Kárpáthy Zoltán». Az előbbi az elmaradt nemességet, annak durva lakomáit, vele szemben a másik rákfenét: a külföldön élőködő s azt majmoló mágnásságot tünteti fel megragadó szövésszerű mese keretében. Egyenes folytatása ennek a másik nagy regény. Egy generáció választja csak el a kettőt; Kárpáthy Zoltán fia annak a nábobnak, kinek pazar csinyeiről az első szól. Míg az öregnek egész honmentő munkássága abban merül ki, hogy agarász-egyesületet létesít, fiának korszakában más felfogás az uralkodó. Széchenyi szavai tisztító viharként csapnak le a nemesség föl-

ledt társadalmi levegőjébe; friss szél kezd járni, honmentő nagy eszmék kerekednek föl s terem-tenek más, tetterős férfiakat; megkezdődik az önzetlen hazafi munka, mely lassankint kivívja diadalmos sikereit. Az előbbi regényben a vidéki legénykedő élet, tivornyák, paraszt-lóversenyek leírása adja meg a korszerű, sajátos színezetet, emebben a politikai küzdelmeken kívül a pesti nagy árvíz rajza, Wesselényi hősi szereplése a felejthetetlen részletek. E korszak honmentő mozgalmában első érdem az irodalomé s Jókai ennek is szentel egy regényt. «Eppur si mouve v. mégis mozog a föld» c. művében az író és művészeletet festi. Főhőse Jenő Kálmán költött alak, de jellemének és életpályájának részletei Kazinczy, Katona József, de főként Kisfaludy Károly szerepléséből vannak egybeolvasztva. Felejthetetlen részletei a regény elején a debreceni kollégiumi élet, a megalakuló színésztársaságok nyomorgó küzdelme, a régi prókátorvilág rajza, a felsőbb elnyomó hatalom ravasz eszközei és intrikája, végül a megható befejezés, midőn a pestistől megtizedelt, néptelen fővárosi utcákon egy egyszerű mesterember, annak inasa s egy messze keletről jött ázsiai magyar utazó temetik az ország legnagyobb íróját. A 48. előtti korszak letűnő táblabíró világát, a megyei közigazgatást tünteti fel a «Régi jó táblabírók»-ban, melynek kerete egy felvidéki inséges esztendő nyomorának leírása s az önzetlen táblabírók mentő akciója szemben a kapzsi, uzsorás hatalommal. E regényben Cynthia grófnő eszményi nőalakja oly tökéletes rajza a tiszta, nemes nőiességnek, hogy Shakespeare híres Imogen-je mellé állítható. Végre a 48-as idők; az a kor, melynek irányításában a szerző maga is élénk részt vett; esoda-e, ha álneveket használva a maga és legjobb barátja, Petőfi életéből meríti regénye tárgyát? «Politikai divatok» Jókai legsubjektivebb regénye. Minden jelenete, minden alakja kész valóságból van véve, csak színezete, meseszövése lett regényesebb, érdekesebb. Szinte érzi azonban a költő, hogy e mozgalmas idők rajzát ki kell egészítenie. Néhány ember története nem elég méltó arra, hogy képviselje az egész szabadságharc nemzeti jelentőségét; ír egy másik regényt, szélesebb alapokon, a társadalom minden szereplő körét felölelve. Különösen azt a mindenkit megejtő lázat akarta benne éreztetni, mely akkor az országot, mint egy embert, elfogta. Soha úgy össze nem olvadt a nemzet, mint akkor ez egy érzésben; a futó-betyár kikéri belőle a maga részét ép úgy, mint

a legarisztokratikusabb családok gyermekei. Az apa még Bécsből fizetett zsarnok, gyermekei, a kitagadás és apai átok sulyának kockázatásával már fegyvert ragadnak. Ez a Baradlay fiuk története a «Köszívű ember fiai»-ban. Ennek is valóság az alapja s a főhősök voltaképp a Tiszacsalád tagjainak eszményített képmásai némi regényesebb átfestéssel. Csak emlékeztetek benne a bécsi forradalom képeire, a német diákok csapatára, kik átjönnek hozzánk velünk harcolni, a rendesináló huszárok történetére, kik a Fehér-Kárpátok havas zord világán, úttalan szorosain keresztül, mondhatatlan fáradsalmak után érnek hazai földre, majd Budavár bevétele, az isaszegi csata leírása, stb. Az elnyomatás korszakából vett regények közül («Enyém, tied, övé», «Egy az Isten», «Az élet komédiásai» stb.) csak utalnom kell a mindnyájunktól ismert «Új földesúr»-ra, melyben bebizonyítja, hogy a honi talaj, hogy ez a különös föld még az idegent, az egykori ellenséget is úgy átalakítja, hogy érzésre a legjobb magyar válik belőle.

Ez a futó áttekintés is fogalmat nyújt történeti regényeinek tárgygazdagságáról. Elmondhatjuk róla is, amit az angol Shakespeare-ről, a francia Dumas Sándorról mond, hogy ő tanította meg a nemzet zömét a hazai históriára. Ha már tudásának széles köréről beszélünk, nem mulaszthatjuk el megemlíteni *természettudományi ismereteinek* gazdagságát. E téren a szépirodalom munkásai között eddig Jules Vernet tartják legnagyobb írónak, de mindjárt utána Jókai következik. Míg amaz inkább földrajzi és fizikai ismereteinek tömegével ejt bámulatba, Jókai a természettudományokat: az állat-, növény- és ásványország csodáit, rejtett titkait ismerteti meg az olvasóval. A «Fekete gyémántok» kezdő fejezeteiben eleven és szemléletes képeit adja az özvíz előtti óriási állat és növényvilágnak; leírja a szörnyetegek harcát, létküzdelmeit s az első ember megjelenését köztük a maga gyenge, védtelen szervezettel, de első védő eszközeinek okos kihasználásával. Majd ugyan-e regényben fantasztikus leírását adja az északi sarknak. Ismeri a tenger állat- és növényvilágát, mint az a «Kalóz király», «Océania», «Nepeánsziget» című nagy elbeszéléseiből látható. De nem kicsinylendő jártassága a kozmografiában, fizikában sem. Tanúságot tehet róla «A jövő század regénye», melyben a most divatos harci gyilkoló szereket harminc évvel ezelőtt megjósolja, valamint a repülő gépet: Ichort is, amelynek megvalósulása néhány szak-

értő szerint, csakis Jókai alapeszméje nyomán vihető majd valamikor keresztül.

Láthatjuk ezekből, hogy Jókaiiban nagy írói tehetsége mellett igazán rendkívüli tudást, tárgyismeretet is tisztelnünk kell.

Ugyancsak gondolkodás módjának jellemzéséhez tartozik *humorának* megemlézése. A magyar irodalom humoristákban, mulattató hangú művekben fölötte szegény. Nem volt e nemzetnek soha annyi nyugodalma, jó módja, amennyi a esöndes, derűs jókedv általános elterjedéséhez szükséges. Pedig alapjában van a magyar kedélynek hajlandósága reá: a nép egyszerű gyermeke is szeret egymással évödni, kötekedni, tréfálkozni; mindig voltak nevetgető adomái cigányról, zsidóról, részeg kántorról. De a humoros életfelfogás szempontja magasabb rétegek megítéléséig nem terjedt. Nemes embert nem volt illő, de nem is volt tanácsos kifigurázni, nevetségessé tenni. Kisfaludy Károly kísérlette meg először, hogy a társadalom előkelőbb köreiből is kiszemelte a félszeg alakokat s azokat a maguk valóságában, bizonyos becéző, jámbor hümorral színpadra vigye. De meg is akarták érte veretni nem egyszer s csak az iránta érzett általános tisztelet tartotta vissza jurátusainkat a kézzelfogható bosszútól. Jókai humora még a Kisfaludyénál is kedvesebb és ártatlanabb. Nem az a bántó szatira, az az éles támadó csúfolódás szól belőle, amely annak idején a híres római szatirikusokat (pl. Juvenalist) oly rettegetté tette; nem is az az alapjában keserű humor, amely dühében nevet, jellemzi őt (mint pl. az angol Thackerayt), ebben már megakadályozná ha egyéb nem, áldott, gyöngéd érzésű szíve is. Hanem, hogy hasonlattal éljek, a szülők humora, mikor szeretett kis gyermekük öreges bohóságain nevetnek. Ő is szereti az általa félszegnek, nevetségesnek feltüntetett alakokat, akik alapjában véve jó emberek, csak épen, hogy valami apró gyalogsággal vannak megverve, ami aztán bosszút áll rajtuk és nevetséges felsülésbe kergeti őket. Képzeltük el, micsoda áldás volt az egész nemzetre, mikor a szabadságharc után való sötét elnyomatás idején, amidőn mindenki vesztesége fölött borongott s titkos keserűség ette a zsarnoki önkény pöffeszkedése miatt, amikor kétségbeesés vett erőt a nemzetben, hogy a csapást nem tudja kiheverni, akad egy írója, ki az elnyomókat, idegen hivatalnoksereget, mint tehetetlen, félszeg embereket, felsüléseikben kifigurázza! Aki jókedvre hangolja a szenvedőt, derűs önbizalmat

önt a csüggedőbe és széthinti országszerte humora áldásos, egészséges derűjét!

Egy-egy ilyen regénye többet ért a nemzetnek egy nyert csatánál! Ez a humor különben, kapcsolatban népiességével a legmélyebb réteg Jókai írói jellemében. A többi később fejlesztette ki s hamarabb vesztette el, e kettő azonban megnyilatkozik már első dolgozataiban s megmarad benne fogyatéknélkül utolsó munkájáig. Már első regénye a fantasztikus «Hétköznapok» e két oldalát mutatja legerősebbnek. A kecskeméti bikaviadal leírása népiességének gyönyörű bizonyossága, míg ugyanebben a záró fejezetnél kacagtatóbbat (a fejezet címe: «Szegény bíró, kár volt érte!») nem lelünk egész irodalmunkban. Utolsó munkái közül való a «Sárga rózsá», amelyben eredeti népiessége megalkotja utolsó remekét, s ugyancsak humor dolgában pompás műve a színén legutóbb írt: «Tengerszemű hölgy» c. regénye. Míg nagy regényeiben csak néhány mellékalk van a humor mulatságos színeivel megelevenítve, addig kisebb novellái, elbeszélései között ilyen egységes hangú humoros mesterművek tucat számra találhatók. Ezek közül elég a «Kedves Atyafiakat», «Sonkolyi Gergelyt», «Örmény és családját», a «Debreceni lunatikust» megemlítenünk. Nem mulasztja el azonban egyetlen művében sem, hogy legalább egy fejezetben az isteni jó kedv ki ne törjen belőle. Az «Uj földesúr»-ban a pusztá kastély felkutatása, «Eppur si mouve»-ban a kicsapott deákok kalandja Csollán Bertivel, «Élet komédiáisaiban» a követválasztási programbeszéd megtartása stb. megannyi homéri tréfák a legpompásabb ötletes előadásban.

(Vége következik.)

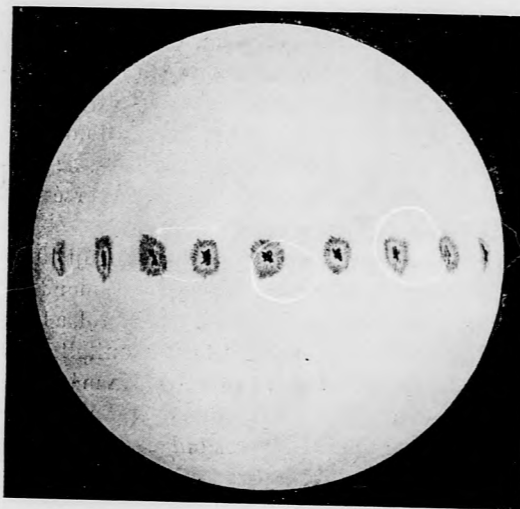
A NAP.

(Második közlemény.)

A köznapi életben, ha meg akarunk valamit ismerni, úgy annak nemcsak külső tulajdonságait, hanem belső sajátságait is megvizsgáljuk, mert csak így szerezhetünk magunknak az illető dolog lényegéről helyes fogalmat. Az ismeretszerzésnek ez a módja divik a tudományos kutatásokban is; ennél fogva nem elégedhetünk meg a Napnak a világegyetemben elfoglalt helyzetének ismeretével, hanem tudnunk kell micsoda változásoknak van alávetve e hatalmas csillag s milyen jelenségek észlelhetők rajta.

Mint tudjuk a Nap nagymennyiségű fényt és hőt sugároz ki. E kisugárzás felszínéről történik,

mely igen magas hőmérsékletű izzó állapotban levő gáz. Ha egy kissé erősebb nagyítású távcsövel, szemünket színes védőüvegekkel felfegyverkezve vizsgáljuk a Napot, akkor ennek külső felülete szemcsésnek s olyannak fog feltűnni, mintha szürke papíron hópehelyeket látnánk. Ez a vízszérű felület a Nap *granulációjá*. A fényesebb helyek között sötét foltocskák találhatók, melyek *porus*-oknak neveztetnek s közülök még a legkisebbek is mintegy 200 km. terjedelemmel bírnak. Ezeknél határozottan nagyobbak az ú. n. *fáklyák*, melyek különösen a napkorong szélein tűnnek fel s erős fény és nagy mozgékonyaság

EGY NAPFOLT VÁLTOZÁSAI TIZENNEGY NAP ALATT.

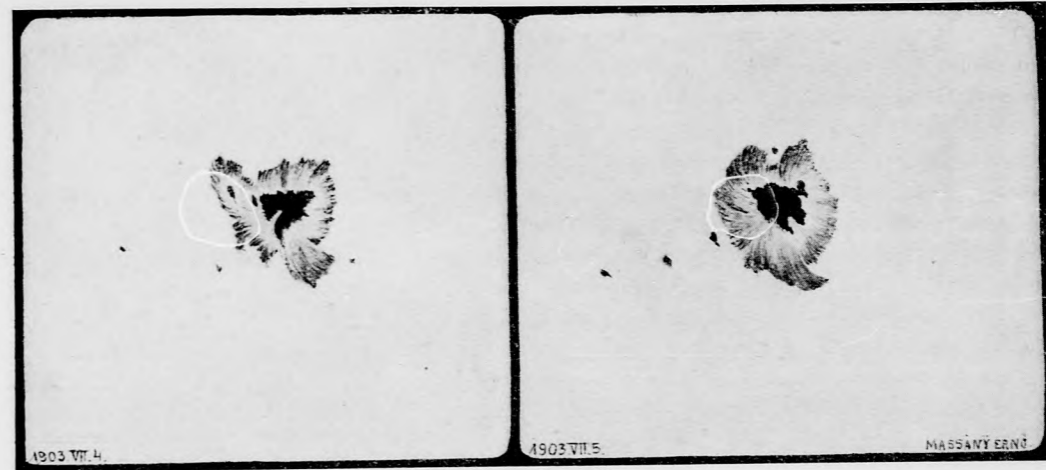
A folt a rajz jobb oldalán válik először láthatóvá azután a baloldalon ismét eltűnik.

jellemzi őket. A valószínűleg hidrogénből álló fáklyák a *granulatió*nál magasabb fekvésűek, mi onnan látható, hogy a Nap tányérjának sötétebb szélén feltűnőbbek s fényességük független a Nap egyéb felületétől. A fáklyákból s különösen a Nap fényforrásának nagyobb részét képező *granulatió*ból áll az aránylag alacsony hőmérsékletű *photosphaera*, vagyis a Nap külső felülete.

Ezeknél sokkal érdekesebbek a *napfoltok*, melyek olykor oly nagy kiterjedésűek, hogy szabad szemmel is láthatók. Így pld. 1903 október 31-én az ógyallai csillagvizsgálón volt látható egy ilyen folt, mely a Nap felületének mintegy 3 ezred részét borította el. Mivel pedig a Nap korongja körülbelül 12000-szer nagyobb, mint földünk átmérője, könnyen belátható, hogy a foltok néha százszor akkora. A foltok, mint ez a mellékelt

rajzokból látható, egy sötét magból állanak, körülveve egy többé-kevésbé széles, sugaras, fonalas szerkezetű koszorúval, az ú. n. *fényárnyékkal* vagy *penumbrával*. Eme felárnyék mag felé eső belső széle világosabb, a külső pedig sötétebb árnyalatú, mi arra vall, hogy a foltok sugárzó része a *photosphaerán* túlterjed. Foltok az eddigi tapasztalatok szerint ott képződnek, hol a fáklyák nagy száma a napfelület nyugtalanságára mutat s rendszerint egy porus nagyobodásából, vagy többnek egyesüléséből keletkeznek. Egy nagyobb foltot rendszeren számos fáklya és kisebb mag környez s általában csoportosan jelennek meg; egyedül csak ritkán észlelhetők.

kat vehetünk észre, ezek az ú. n. *protuberanciák*, melyek mélyen belenyúlnak a Napot övező fénykoszorúba — az üstökösök csóvájához hasonló alakú *coroná*-ba. A coronánál jóval világosabb az ettől rózsás szegélylél elválasztott *chromosphaera*, melyből a *protuberanciák*, mint különböző nagyságú, váltakozó alakú és kiterjedésű, vörös színben izzó lángnyelvek nyúlnak ki. A *protuberanciák* szinte izzó gázkítőrések, melyek olykor 5—600,000 km. magasságig emelkednek. Gyakoriságuk, valamint a *corona* kiterjedése összefüggésben van a napfoltok számának növekedésével avagy csökkenésével, mi a három jelenleg közötti szoros kapcsolatra mutat.

NAPFOLTOK.

A foltok látszólag nyugatkeleti irányban haladnak, mert a Nap saját tengelye körüli forgásában szinte részt vesznek. E vonulásuk közben alakjukat s némileg helyzetüket folytonosan változtatják.

Secchi (olasz csillagász) szerint a foltok úgy keletkeznek, hogy a Nap felületén óriási kitérések mennek végbe, a kilökött termékek azután a külső magasabb és hidegebb rétegekben lehullanak, megsűrűsödnek s újból visszakerülnek a *photosphaerára*, miközben a tulajdonképeni foltokat alkotják, melyek tehát alighanem mélyedések. Miket a lehullt s alázuhanó gázok örvénylése okoz. A *photosphaera* fölött egy aránylag igen vékony réteg, a gyönyörű rózsaszínben tündöklő *chromosphaera* terül el, mely azonban csak akkor látható, midőn napfogyatkozások alkalmával a Hold teljesen elfedi a Nap korongját. Ilyenkor a *chromosphaera* egyes helyein élénk felvillanások

A napfoltok megfigyelése alkalmával már régebben is tapasztalták, hogy azok egyes években igen nagy számban tűnnek fel, míg más esztendőben alig néhány volt észlelhető. A napfoltok számának ezen változása egy bizonyos törvény szerint történik s a múlt század 40-es éveiben úgy találták, hogy e változás tizenegy év alatt megy végbe. Eme periodikus változások okát eddig még nem ismerik, azt azonban kimutatták, hogy számos földi jelenség a napfoltok periódicitásával párhuzamos változásokkal jár. A napfoltok száma úgy négy-öt évig folyton növekszik, eléri maximumát s innen kezdve 7 évig ismét fagy. A napfoltok befolyása a földi jelenségekre, legszembetűnőbb a földmágnességénél és az északi fény felléptének gyakoriságánál. T. i. azon években, melyekben a napfoltok száma igen nagy volt, az északi fény is szokatlanul gyakran jelentkezett s a mágnestű háborgásai is, ilyenkor vol-

tak a legerősebbek. A napfoltok periodicitásának azonban, ha nem is nagy, de mégis igen érdekes befolyása észlelhető még más meteorológiai jelenségekre is. Így napfoltokban gazdag évek alkalmával a hőmérséklet alacsonyabb volt a rendesnél, mi természetes is. Hiszen mennél több a napfolt, annál nagyobb az égi test felszínének hőkisugárzása, mert amint már tudjuk, ilyenkor a Napon rettentően izzó gáz és gőz tömegek kavarognak és löketnek ki. A nagyobb hőkisugárzással földünkön a felhők képződése is könnyebben indul meg, mert minél nagyobb a meleg, annál nagyobb a párolgás. Már pedig a párolgás a párologtató felületek hőmérsékletét is csökkenti. Erről magunk is meggyőződhetünk, ha kezünkre éhert öntünk. Ez igen hirtelen párolog, miközben élénken érezhetjük mint válik kezünk mindig hidegebbé, mivel a nagy párolgáshoz szükséges hőmennyiséget az éther testünk melegéből vonja el. Ugyanígy jár földünk is, midőn rajta a párolgás erősebb mérvű és ezért hül le a levegő nagyobb esőzések után. Földünk eme hőcsökkenése bár igen kis mérvű, a szerves életre mégis nagy hatással van, mert mint a szorgos megfigyelések tanúsítják, a növényi élet fejlődését tavasszal átlag 5—6 nappal hátráltatja.

Az a nagy befolyás, mit a Nap felületén végemenő változások földünk élettani jelenségeire gyakorolnak, a Nap fizikájának ismeretét igen fontossá teszi s ennél fogva megérdemli azt a beható és fásasztó vizsgálatot, melyet e téren az újabb időkben kitartóan folytatnak. Az ilyenmű vállalkozások minden valószínűség szerint még számos meglepő és érdekes eredménnyel kecsegtetnek s a természetnek örök és célszerű törvények szerint rendezett háztartásába olyan betekintést fognak engedni, mi sok oly meg nem értett dolognak adja majdán magyarázatát, miről eddig csak tudomásunk, de okairól sejtelmünk sem volt.

Massány Ernő.

A FÖLDTANI INTÉZET.

Képünkhez.

A magyar királyi földtani intézet célja és feladata a magyar korona országainak részletes földtani felvétele és a felvételi eredményeknek a tudomány, a földművelés és az ipar szükségének megfelelő módon való ismertetése; általános és részletes földtani térképek készítése; az állam területén előforduló ásványok összegyűjtése és

azoknak egy múzeumban való elrendezése; a talajok és kőzetek vegyi elemzése és végül a földtani ismereteknek előadás által való terjesztése.

A magyar földtani intézet *Gorove István* volt földművelésügyi miniszter érdeme. Ő szervezte ez intézetet 1868-ban, hogy továbbra ne szorúljunk az osztrák cs. és kir. földtani intézet szolgálataira. 30 éven át sok helyen kapott szállást ez intézet s végül már külön épületet kívánt, mit meg is kapott.

Ma az intézet már 14 rendes szakmunkással s két belső munkatárssal dolgozik. Szakszemélyzete most főként három irányban munkálkodik, t. i.

1. a hegyi vagy az általános fölvételeknél,
2. a bányász-geológiai fölvételeknél és
3. a talajfölvételeknél.

Ezek mellett a hidrológiai ügyek elintézésé szintén egyik lényeges feladata az intézetnek.

Az intézet tudományos és közgazdasági működését eleitől fogva hatalmasan támogatta annak tiszteleti igazgatója, *Semsey Andor dr.*, aki e-ideig mintegy 160,000 koronával járult az intézet fejlesztéséhez és emeléséhez.

Az intézet, melyet mai számunkban képen is bemutatunk, *Lechner Ödön* jeles műépítész tervei szerint készült, Lechner ez alkotásnál a magyar díszítőművet alkalmazza.

Idegen irodalmak nagyjai.

Irta Tonelli Sándor.

Hugo Viktor (1802—1885).

A XIX. század elején Franciaországban egy új irodalmi irány honosodott meg, a romantizmus. A nehézkes, klasszikus minták után induló művek elhatalmasodása az irodalomban természetesen visszahatást teremtett, mely a nemzetes költészet felkarolásában nyilatkozott meg. Így a lezajlott politikai forradalmat Franciaországban irodalmi forradalom is követte. Az irodalomban ez az új, a romantikus mozgalom teljesen diadalmaskodott s uralmát egészen legújabb időkig teljesen megtartotta.

A romantikus mozgalom első úttörői között látjuk már az ifjú Hugo Viktor nevét, mely csakhamar ismeretessé lett egész Franciaországban. Rövid idő alatt élére küzdötte fel magát a romantikus iskolának s mint páratlan termékenységű lírai költő, dráma- és regényíró e helyet egész haláláig megtartotta. 1802-ben született

Besançonban s már fiatalon Párisba került, hol tizenhétéves korában több fiatal íróval együtt egy *Conservateur Littéraire* című lapot adott ki. 1822-ben kiadta első költeménykötetét *Odes* (Ódák) cím alatt, melyet csakhamar követtek balladái, az *Orientales* (Keleti dalok), *Les Feuilles d'Automne* (Őszi lombok) és többi lírai verskötete. Ezekben a költeményekben az ifjú költő felölelte korának csaknem összes érzéseit, vágyait: végtelen szabadságszeretet, a Napoleon-kultusz mámora, a nagy győzelmek dicsősége, a nyomorultak iránti részvét, könyörület szól ki belőlük.

HUGO VIKTOR UNOKÁI KÖZÖTT.

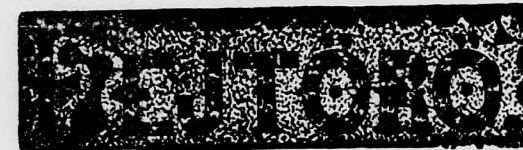
Hugo Viktor nem tartozott azon írók közé, akik tehetségüknek egész pompájával tűnnek fel mindjárt megjelenésük alkalmával és később folyton hanyatlanak. Az ő tehetsége folyton változott, fejlődött, tökéletesedett s működése mind tágabb és tágabb körre terjedt ki. Julleville, a kiváló francia kritikus azt mondja, hogy a francia irodalomban két Hugo Viktort kell megkülönböztetni, az ifjút, aki végigküzdötte az irodalmi forradalmat és aki a *Légende des Siècles*-ben (Századok legendája, 1859.) tetőzte be költői működését. Ugyaníly szerepe van Hugonak a regény- és drámaírás terén is. *Hernani* című drámája (1830.) volt a romantizmus első diadala a színpadon, melyen addig a Corneille és Racine óta meghonosodott formalizmus, a hely és idő egységének föltétlen követelése

uralkodott. Első regényeinek és drámáinak tárgyai képtelenek, vadak, kidolgozásuk egyenetlen, de mindamellett költői szépségű. Targyait úgy alakítja, hogy a nézőt és olvasót egyaránt lebilincseli. Ez későbbi műveiben is megvan, de már több nyugodtság és ítélőképesség nyilatkozik meg benne. Egyik regénye a *Notre-Dame de Paris*, melyben a középkori időkbe tér vissza s mesteri kézzel festi meg benne az akkori Páris életét, talán az egész XIX. századnak legolvasottabb regénye volt.

Egy olyan nagytehetségű és termékeny írónak, mint ő volt, óriási hatással kellett lennie korának egész irodalmára. Franciaországban egész iskola keletkezett utánozóiból s fordítások révén Hugó Viktor valóságos nemzetközi állásra tett szert az irodalomban. Tekintélye előtt meghajolt a franciák egész íróvilága s mikor 1885 május 22-én Párisban elhunyt, Franciaország osztatlan részvéte kísérte sírjába. Újabban a kritika különösen ifjúkori műveinek egy részét erős bírálat alá fogta s műbecsüket megtámadta. Az azonban így is bizonyos marad, hogy a XIX. század francia írói között egyike ő a legnagyobbaknak.

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

Gyászhr. *Oravec Mihály*, a rozsnyói ág. hitv. ev. főgimnázium igazgatója múlt hó 19-én rövid szenvedés után jobblétre szenderült. A jeles pedagógus 28 évig működött mint tanár, 10 évig pedig mint igazgató. Béke hamvaira.

Jellege: Fejtörő az elme sportja.

Ásványtani kérdés:

Melyik az a víztartalmú szulfát, melynek képlete: $AC_2SO_6 + 9H_2O$. Finoman földes vagy gumós alakú; ritkán aprón gömbös. (Havas Ernő.)

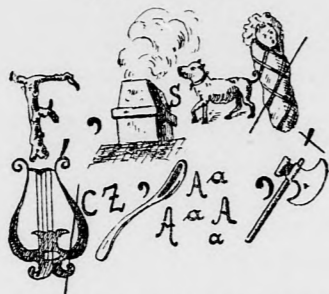
Földrajzi kérdés:

Mi a neve annak a városnak, mely Hannover tartományban a Fuse és Aller egyesülésénél fekszik? 1395—1705-ig a lüneburgi hercegek székhelye volt. (Csizsár József.)

Számtani kérdés:

Melyik az a szám, melynek 12-szerese és 14-szerese összeadva 1508-at ad? (Molnár Elek.)

Képrejtvény:

Megfejtési határidő 1904 július 10

12. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Algebrai kérdés: Földik egymást: 1 óra után $5\frac{5}{11}$ perccel, 2 óra után $10\frac{10}{11}$ perccel és 3 óra után $16\frac{4}{11}$ perccel stb. — Kockarejtvény:

A	L	A	K
L	A	M	A
A	M	E	R
K	A	R	D

Vegytani kérdés: Borkősav (Acidum tartaricum). — Képrejtvény: Rövid az út az emlékezéstől a feledésig.

Helyesen fejtették meg: Havas Ernő, Pálits Emil, ifj. Kerner György, Thier Győző, Engler Antal, Kürti Pál, Szarvady Jenő, ifj. Kirner Vilmos, Milutinovits Corinna, Sámson Lajos, Lechner Egon, Zsádon József, Stimm Lajos, Szőnyi Sándor, Fandel Imre, Vértsey Ferenc, Wolf Ernő, Hegedűs Ferenc, Lőrincz Ferenc és Dezső, Licht Zoltán, Rosemberszky Ö., Sass Elenér, Pető István, Halmi Deut-eh József, Zádor György, ifj. Némethy Károly, Töpscher Béla, Hollósy Kornél, Szabó Gyula, Tuschák Imre, Szemző István, Drucker József, Kiss József, Frank Tibor, Zelyk Béla, Koltay Aladár, Byk Hugó, Tarsoly Gergely.

A kitűzött könyvjutalmat (Laurie André: Diákélet Angolországban) Szőnyi Sándor makói előfizetők nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON

T. G. (Torda). Id. Szinnye József: «Magyar írók élete» c. munkája útbaigazítja. — Th. Gy. (Verse). Kogutovicz Manó, Budapest, Rudolf-rakpart, készséggel felvilágosítja önt. — Vakáció. Fűrődjék, tegyen nagy, de ne kimerítő sétákat. A testi erő fejlesztése éppen olyan kötelességünk, mint a tanulás. Jut idő olvasásra is, ha okosan osztja be az idejét. A vakációban, ha arra felé veszi az útját, esetleg találkozhatik vele, bizonyára örvendeni fog. — Javító vizsgálat. Augusztus utolsó napján vagy szeptember elején. Az illető intézet értesítője útbaigazítja. — Magán-tanuló. Be kell idejeleni jelenteni. Készüljön el lelkiismeretesen, mert a szerencsében nem illő s nem is tanácsos bizakodni. — B. B. (Pozsony). Még ebben a hónapban, a napot nem tudjuk előre megállapítani. — Studiosus. A helyszínén a legalaposabb tájékozódást szerzhethet. — Utirajz. Igen lapos dolog, nem kelt semmi érdeklődést. Előbb tapasztalnia kell, aztán hozzászokik a megfigyeléshez; az írás nem arra való, hogy mindjárt a nyilván-

nosság elé vigyük. Még ráér arra, csak türelem. «Két diák levelezése». Örvendünk, ha öccsére olyan nagy hatással volt, esetleg egyik-másik rossz szokását a jó példa hatása alatt levetkőzi. — Kadét-iskola. A honvédelmi miniszterium minden középiskolának elküldötte a részletes útmutatást. A negyedik osztály tanulói között kiosztották. Abban megvan a folyamodásra vonatkozó részletes tájékoztató is. Mi a magunk részéről föltétlenül helyeseljük szándékát. Az ember azon a pályán halad a legjobban előre, amelyhez vonzódást érez. — V. I. (Budapest). 1. Nem vált be. 2. Azt sem mondhatjuk, hogy folytassa. Az erőtlen erőlködés nem kecsgetet a sikernek reményével. — Turista. Írja meg, hogy hazánknak milyen vidékeit akarja bejárni s mi szívesen felszólítjuk azokon a vidékeken lakó olvasóinkat, hogy útbaigazítsák és szívesen fogadják. Mindenekelőtt jó lesz, ha az intézet igazgatójától egy pár igazoló sort kér. Egyedül ne induljon el; másod- vagy harmadmagával élvezetesebb lesz az út. — Z. B. (Budapest). Közöljük.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

KENYÉR ÉS BECSÜLET

REGÉNY

A felserdült ifjuság számára.

IRTA

GAAL MÓZES

Ára füzve 3 korona. vászonkötésben 5 korona.

Jó tanulónak

szerezhető-e valami nagyobb örömet, mint egy olyan könyv, melyből ismereteit kiegészítve szórakozhatik.

Ilyen hasznos, tanulságos és érdekes munka az

UNIVERSUM.

Találmányok, felfedezések, utazások, vadászkalandok, természetesudák, hasznos tudnivalók, mulattató és tanulságos kísérletek.

Szerkesztette

HANKÓ VILMOS Dr.

Tull Odön és Belloni László festőművészek rajzai-
val és számos más képpel.

Ára díszkötésben 8 korona 50 fillér.

Ez a könyv igen dús és változatos tartalommal bír. Jeles írók tollából közöl értékes értekezéseket a természettudományok, föld- és népismeret stb. köréből.

Kapható:

Lampel R. (Wodianer F. és fiai)

és. és kir. udvari könyvkereskedésben

Budapest, VI. kerület, Andrásy-út 21. szám.

és minden könyvkereskedésben.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre ... 4 kor. 80 fill.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet	IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre ... 9 kor. 60 fill.	és könyvnyomda.	Kéziratokat nem adunk vissza.
Megjelenik minden vasárnap.		

UARDA.

Történeti regény. Írta Ebers György. Az ifjuság számára átdolgozta Gaal Mózes. 14

Az öreg asszony feltalalta a szegényes vacsorát. Megkínálta az orvost is. Nebszekht elfogadta a meghívást, mert tegnap óta egy falatot sem evett.

Vacsora után az öreg asszony bement a konyhába. Nebszekht egyedül maradt a paraszkhítával.

— Kinek a szívét hoztad el? — kérdezte az orvos — s miként jutottál hozzá?

— Előbb te mondd meg nekem, hogy miért kívántad tőlem, hogy ilyen nagy bünt kövessék el?

— Mert tanulmányozni akarom az emberi szívet. Szükségem van reá mint orvosnak, hogy a beteg szíveket meg tudjam gyógyítani.

— Az igazat mondd?

— Nem szoktam soha hazudni.

— Ennek örvendek. Te a szegény emberen is szívesen segítesz.

— Szegény vagy gazdag, mindegy az nekem; de mondd, kinek a szívét hoztad el?

— Elmondom, — kezdé az öreg némi hallgatás után. — Bementem a balzsamozók házába. Három hullát találtam ott. Ha az emberek ott fekszenek meztelenül, mozdulatlanul egymás mellett, bizony nincs különbség a koldús és a király között. Nagyon jól ismertem őket. A jól táplált, kövér test, mely a középben feküdt, a Hatsepsu-templom profétájának, Ruinak volt a teste, jobbra tőle a Nekropolis egyik kőfaragója, balra egy asszony lesóványodott holtteteme feküdt. Kérdeztem magamtól: Melyiknek a szívét lopjam el a három közül? Azét-e, aki sze-

gény és nyomorult volt az életben s akire talán könnyebb sors, megvizsgálatóság vár a másvilágon? Vagy inkább azét, aki az életben gazdag, tisztelt, hatalmas volt, aki úszott minden földi jóban, aki sohasem dolgozott, sohasem éhezett, akinek megvolt mindene? Egy demon biztatott, hogy a proféta szívét cseréljem fel a birka szívével. Lehet, hogy nagyobb a bűnöm, de a gazdag Rui holttestét száz amulettel fogják tele aggatni, a szíve helyére drága ércekből való szent szkaroben bogarakat tesznek, illatos olajakkal kenik be, szent ígékert inak pergament lapokra, hogy ezek kísérik a profétát a másvilágon; a szegények pedig árván, talizmán nélkül indulnak el. Aztán te megígérted nekem, hogy a másvilág biróinak széke előtt, mikor törvényt ülnek felettem, magadra vállalod a bünt!

Nebszekht kezét nyújtotta az öregnek s mondá:

— Megígérted. A te választásod helyes volt. Vedd ezt a vizet, oszd négy részre s négy estén át add be a betegnek. Kezdd meg mindjárt ma este. Holnapután a te unokád már talpra áll. Nemsokára újra eljövök. Most fekdj le, én künn maradok az udvaron, mert kora hajnalban vissza kell mennem a Szeti-házba. Várnak reám.

Mikor a paraszkhita másnap reggel kijött a konyhából, Nebszekhtnek hült porát találta. A kihamvadt tűz mellett egy véres kendő hevert. Ez tanúskodott arról, hogy a türelmetlen orvos még az éjjel elővette a proféta szívét és tanulmányozta.

Az öreget félelem és borzalom szállotta meg. Leborult a földre s a fölkelő nap felé fordúlva imádkozott Uardaért s az ő bűnös, veszendő lelkének üdvösségeért.